

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 sierpnia 2022 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Agnieszka Stachurska

Protokolant: st. sekretarz sądowy Anna Bańcerowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 11 sierpnia 2022 r. w Warszawie

sprawy D. B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych(...)Oddział w W.

o rekompensatę

na skutek odwołania D. B.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...)Oddział w W.

z dnia 23 sierpnia 2021 r., znak (...),

z dnia 18 października 2021 r., znak (...).

1. zmienia zaskarżone decyzje w ten sposób, że przyznaje D. B. prawo do rekompensaty z tytułu wykonywania pracy w warunkach szczególnych,
2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych(...) Oddział w W. na rzecz odwołującego D. B. kwotę 180,00 zł (sto osiemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

sędzia Agnieszka Stachurska

UZASADNIENIE

D. B. w dniu 23 września 2021r. złożył odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 23 sierpnia 2021r., znak: (...)odmawiającej przyznania emerytury z rekompensatą. Zarzucił błędne ustalenie stanu faktycznego mającego związek z wykonywaniem przez niego pracy w szczególnych warunkach w okresach od 15 sierpnia 1979r. do 30 września 1994r. oraz od 1 października 1994r. do 31 grudnia 2008r. i wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez przyznanie prawa do rekompensaty oraz o zasądzenie od organu rentowego zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu odwołania D. B. wskazał, że nie zgadza się z instrumentalnym potraktowaniem złożonych przez niego dokumentów. Podkreślił, że w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach za okres od 15 sierpnia 1979r. do 30 września 1994r. pracodawca poświadczył, że stale i pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace narażające na działanie promieniowania jonizującego. Natomiast brak konkretnej pozycji w zarządzeniu resortowym nie może być przyczyną nieuznania tego okresu. Jeśli chodzi zaś o okres od 1 października 1994r. do 31 grudnia 2008r., to ubezpieczony podkreślił, że faktycznie w wykazie A, dział XIV, poz. 4 wykazu stanowiącego załącznik do zarządzenia Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 12 lipca 1983r. nie wymieniono stanowiska technik rtg. W punkcie tym nie

wymieniono żadnego konkretnego stanowiska pracy. Pozycja 4 działu XIV mówi o pracach narażających na działanie promieniowania jonizującego oraz narażających na działanie pól elektromagnetycznych w zakresie od 0,1 do (...) MHz w strefie zagrożenia. Z definicji stanowiska pracy technik rentgenowski można jednak wyczytać, że praca na tym stanowisku odbywa się w warunkach szkodliwych np. w narażeniu na promieniowanie jonizujące.

W dalszej części uzasadnienia odwołania D. B. wyjaśnił, że Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy, mieszczący się kiedyś w W. przy ul. (...), został przekształcony w (...) Lecznico Rehabilitacyjne i (...) Pracy (...) w W. ul. (...), i akta byłych pracowników zostały przekazane do (...) Wojewódzkiego Ośrodka Medycyny Pracy w P.. Ubezpieczony wskazał, że podmiot ten nie jest następcą prawnym jego byłego pracodawcy i w związku z tym nie może dostarczyć korekty świadectwa pracy w szczególnych warunkach w okresie od 15 sierpnia 1979r. do 30 września 1994r. Natomiast świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach za okres od 1 października 1994r. do 31 grudnia 2008r. zostało skorygowane przez Zakład Opieki Zdrowotnej (...) i dostarczone do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych(...)Oddział w W. wraz z odwołaniem (odwołanie z dnia 23 września 2021r., k. 3 a.s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...)Oddział w W. wniósł o oddalenie odwołania, a uzasadniając swe stanowisko zacytował art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008r. o emeryturach pomostowych (tekst jedn. Dz. U. z 2018r., poz. 1924), zgodnie z którym rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 15 lat. Ponadto organ rentowy wskazał, że zgodnie z § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. z 1983r., nr 8, poz. 43 ze zm.) okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku. Okresy pracy, o których mowa wyżej, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach (...) lub w świadectwie pracy (§ 2 ust. 2 rozporządzenia). Organ rentowy wskazał, że na podstawie przedłożonych dokumentów uznał za udowodniony staż pracy D. B. w szczególnych warunkach w wymiarze 13 lat, 11 miesięcy i 11 dni. Do pracy w szczególnych warunkach nie uwzględniono okresu zatrudnienia ubezpieczonego w Wojewódzkim Ośrodku Medycyny pracy od 15 sierpnia 1979r. do 30 września 1994r., ponieważ w świadectwie pracy w szczególnych warunkach z dnia 20 września 1994r. (k. 6 tom II akt rentowych) podano pozycję, której brak w zarządzeniu resortowym Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 12 lipca 1983r. Natomiast na podstawie, dołączonego do odwołania, skorygowanego świadectwa wykonywania prac w szczególnych warunkach z dnia 21 września 2021r. Zakład uwzględnił do pracy w szczególnych warunkach okres zatrudnienia w Zakładzie Opieki Zdrowotnej (...) od 1 października 1994r. do 31 grudnia 2008r. (k. 7 tom II akt rentowych) i w tym zakresie zmienił zaskarżoną decyzję w części dotyczącej uzasadnienia (odpowiedź na odwołanie z dnia 20 października 2021r., k. 6-7 a.s.).

D. B. w dniu 22 listopada 2021r. złożył odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 18 października 2021r., znak: (...). Zaskarżonej decyzji zarzucił błędne ustalenie stanu faktycznego sprawy i naruszenie § 2 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. poprzez niewłaściwe zastosowanie i nie uznanie okresu od dnia 15 sierpnia 1979r. do 30 września 1994r. Wniósł o jej zmianę poprzez przyznanie prawa do rekompensaty oraz o zasądzenie od organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych (odwołanie z dnia 16 listopada 2021r., k. 2 sygn. akt VII U 1713/21).

Zarządzeniem z dnia 17 grudnia 2021r. – na podstawie art. 219 k.p.c. – sprawa VII U 1713/21 została połączona celem łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia ze sprawą VII U 1514/21 (zarządzenie z dnia 17 grudnia 2021r., k. 17 sygn. akt VII U 1713/21).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

D. B., ur. w dniu (...), zatrudniony był w Wojewódzkim Ośrodku Medycyny Pracy w okresie od 15 sierpnia 1979r. do 30 września 1994r. na stanowisku technika RTG, a potem starszego technika RTG. Otrzymał od pracodawcy świadectwo

wykonywania prac w szczególnych warunkach, w którym zamieszczono informację, że w okresie od 15 sierpnia 1979r. do 30 września 1994r. stale i w pełnym wymiarze wykonywał prace narażające na działanie promieniowania jonizującego na stanowisku technika RTG, wymienionym w wykazie A dziale XII poz. 40 pkt 4 wykazu stanowiącego załącznik do rozporządzenia Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 12 lipca 1983r. /Dz. U. Nr 8 (...)/ w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w zakładzie pracy resortu (...). Ponadto w świadectwie pracy wystawionym w dniu 9 września 1994r. pracodawca zamieścił dodatkową informację o tym, że stanowisko pracy D. B. jest zaliczone do I kategorii zatrudnienia (świadectwo pracy z dnia 9 września 1994r., k. 5 a.e. tom II oraz świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach z dnia 20 września 1994r., k. 6 a.e. tom II).

We wskazanym okresie ubezpieczony wykonywał zdjęcia rentgenowskie, zajmował się obróbką zdjęć w ciemni ciemnej i jasnej, ich archiwizacją, a także prowadził księgi przyjęć pacjentów oraz dokumentację wykonywanych przez niego czynności. W związku z narażeniem na działanie promieniowania jonizującego był pod kontrolą Stołecznej Przychodni (...) (zeznania odwołującego D. B., k. 49 a.s., zaświadczenie z dnia 18 lutego 1980r., k. 4 a.e.).

W dniu 28 lipca 2021r. ubezpieczony złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych(...)Oddział w W. wniosek o emeryturę, do której prawo o charakterze zaliczkowym uzyskał na mocy decyzji wydanej przez organ rentowy w dniu 23 sierpnia 2021r., znak: END/25/045260259 (wniosek z dnia 28 lipca 2021r. wraz z załącznikami, k. 1 a.e. tom II i decyzja z dnia 23 sierpnia 2021r., k. 11 a.e.). W tej samej dacie organ rentowy wydał również decyzję odmawiającą przyznania rekompensaty, w której wskazał, że ubezpieczony nie spełnia warunku dotyczącego stażu pracy w warunkach szczególnych, gdyż na dzień 1 stycznia 2009r. nie udowodnił wymaganego okresu takiej pracy. Do okresu pracy wykonywanej w warunkach szczególnych nie uwzględniono mu zatrudnienia od 15 sierpnia 1979r. do 30 września 1994r., ponieważ stanowisko oraz charakter wykonywanej pracy w szczególnych warunkach nie jest zgodny ściśle z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. oraz z zarządzeniem resortowym. W zarządzeniu resortowym brak pozycji, na którą powołał się zakład pracy w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Nadto organ rentowy nie uznał okresu od 1 października 1994r. do 31 grudnia 2008r., jako okresu pracy w szczególnych warunkach, wskazując że w wykazie A dziale XIV poz. 4, stanowiącym załącznik do zarządzenia Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 12 lipca 1983r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu zdrowia i opieki społecznej, na który powołano się w świadectwie pracy, nie wymieniono stanowiska technika RTG (decyzja z dnia 23 sierpnia 2021r., k. 15 a.e.).

Po dostarczeniu przez D. B. nowych dowodów Zakład Ubezpieczeń Społecznych w dniu 18 października 2021r. wydał kolejną decyzję znak: (...), w której ponownie odmówił ubezpieczonemu prawa do rekompensaty. Organ rentowy uznał pracę w szczególnych warunkach od 1 października 1994r. do 31 grudnia 2008r., wskazując, że po wyłączeniu okresów nieskładkowych, łączny udowodniony okres pracy wynosi 13 lat, 11 miesięcy i 11 dni. Zakład nadal nie uznał jednak okresu od 15 sierpnia 1979r. do 30 września 1994r., podając taką samą argumentację, jaka została zaprezentowana w decyzji z dnia 23 sierpnia 2021r. (decyzja z dnia 18 października 2021r., k. 18 a.e.).

W toku postępowania Sąd postanowieniem z 11 maja 2022r. dopuścił dowód z opinii biegłej sądowej o specjalności w zakresie promieniowania jonizującego E. N. celem ustalenia, czy D. B. w okresie od 15 sierpnia 1979r. do 30 września 1994r., pracując w Wojewódzkim Ośrodku Medycyny Pracy na stanowisku technika RTG, wykonywał prace narażające na działanie promieniowania jonizującego (postanowienie z 11 maja 2022 r., k. 60 a.s.).

Biegła sądowa E. N. w opinii z dnia 16 czerwca 2022r. wskazała, że na stanowisku pracy technika RTG/starszego technika RTG występuje nie tylko rzeczywista, ale i potencjalna możliwość napromienienia promieniowaniem jonizującym. Narażenie na działanie promieniowania jonizującego na takim stanowisku pracy występuje stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Biegła wskazała, że D. B., zatrudniony w pracowni rentgenowskiej od 15 sierpnia 1979r., w związku z wykonywaną pracą narażony na działanie promieniowania jonizującego, był objęty kontrolą uprawnionego lekarza w Stołecznej Przychodni (...). W ocenie biegłej, w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach, wystawionym w dniu 20 września 1994r. wystąpiła oczywista omyłka pisarska, która nie może zostać poprawiona ze względu na brak następcy prawnego instytucji, w której zatrudniony był ubezpieczony. Taka oczywista omyłka pisarska nie może jednak przekreślać kilkunastoletniej pracy, ponieważ D. B. w okresie od 15

sierpnia 1979r. do 30 września 1994r., pracując w Wojewódzkim Ośrodku Medycyny Pracy na stanowiskach technika RTG i starszego technika RTG, wykonywał prace narażające na działanie promieniowania jonizującego stale i w pełnym wymiarze czasu pracy (opinia biegłej sądowej E. N., k. 68-80 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił powyższy stan faktyczny na podstawie wymienionych dokumentów i zeznań ubezpieczonego oraz w oparciu o opinię biegłego sądowego o specjalności w zakresie promieniowania jonizującego – E. N..

Dokumentom w pełni należało dać wiarę, tym bardziej że strony sporu ich nie kwestionowały. Również zeznania D. B. zostały ocenione jako wiarygodne, gdyż ubezpieczony spójnie i w sposób przekonujący przedstawił informacje o rodzaju prac, jakie wykonywał w okresie od 15 sierpnia 1979r. do 30 września 1994r.

Opinia biegłej sądowej E. N. została oceniona jako rzetelna, gdyż została wyczerpująco i przekonująco uzasadniona. Zauważyć należy, że strony nie zgłaszały zastrzeżeń do treści opinii. Zakład Ubezpieczeń Społecznych, ustosunkowując się do niej, wskazał jedynie, że w dalszym ciągu nie znajduje podstaw do uznania pracy D. B. w spornym okresie za pracę w warunkach szczególnych, ponieważ zgodnie z uchwałą Sądu Najwyższego z 27 maja 1985r. (III UZP 5/85) ustalenie okresów pracy w warunkach szczególnych w oparciu o inne dowody niż wskazane w rozporządzeniu Rady Ministrów z 7 lutego 1983r. dopuszczalne jest jedynie w postępowaniu odwoławczym. Przy tym nie wniósł zastrzeżeń do opinii biegłego sądowego, podobnie jak ubezpieczony (pismo procesowe organu rentowego z 8 sierpnia 2022r., k. 89 a.s.; protokół z 11 sierpnia 2022r., k. 90 a.s.).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie D. B. podlegało uwzględnieniu.

Regulacja dotycząca prawa do rekompensaty z tytułu zatrudnienia w warunkach szczególnych, o którą ubiegał się ubezpieczony, została wprowadzona do ustawy z dnia 19 grudnia 2008r. o emeryturach pomostowych (tekst jednolity Dz. U. z 2022r., poz. 1340) zwanej dalej „ustawą o emeryturach pomostowych”. Art. 2 pkt 5 tej ustawy zawiera definicję rekompensaty rozumianej jako odszkodowanie za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze dla osób, które nie nabyły prawa do emerytury pomostowej. Z kolei warunki jej przyznawania oraz sposób jej obliczenia wskazują art. 21 – 23 zamieszczone w Rozdziale III (...). Art. 23 ustawy o emeryturach pomostowych stanowi, że ustalenie rekompensaty następuje na wniosek ubezpieczonego o emeryturę oraz, że przyznawana jest ona w formie dodatku do kapitału początkowego, o którym mowa w przepisach art. 173 i art. 174 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2020r., poz. 53 z późn. zm.) zwanej dalej „ustawą emerytalną”. W art. 21 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych wskazano natomiast, że rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy emerytalnej, wynoszący co najmniej 15 lat. Z art. 21 ust. 2 ustawy o emeryturach pomostowych wynika zaś, że rekompensata nie przysługuje osobie, która nabyła prawo do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Wskazywane art. 2 pkt 5 i art. 21 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych formułują dwie zasadnicze przesłanki nabycia prawa do rekompensaty: 1) nienabycie prawa do emerytury pomostowej oraz 2) osiągnięcie okresu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu ustawy o emeryturach i rentach z FUS wynoszącego co najmniej 15 lat. Z kolei w art. 21 ust. 2 tej ustawy została zawarta przesłanka negatywna, którą stanowi nabycie prawa do emerytury na podstawie przepisów ustawy emerytalnej. Może ona budzić wątpliwości, gdyż literalna wykładnia tego wyrwanego z kontekstu normatywnego przepisu może prowadzić do wniosku, że prawo do rekompensaty przysługuje wyłącznie tym osobom, które nie nabyły prawa do jakiegokolwiek emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Do prawidłowej interpretacji tego przepisu konieczne jest jednak zastosowanie wykładni systemowej, która prowadzi do przepisu art. 23 ustawy o emeryturach pomostowych, zgodnie z którym rekompensata przyznawana jest w formie dodatku do kapitału początkowego. Z kolei z art. 173 ust. 1 ustawy emerytalnej wynika, że kapitał początkowy ustala się dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948r., za których były opłacane składki na ubezpieczenie społeczne przed dniem 1 stycznia 1999r. W tych okolicznościach warunek sformułowany w art. 21 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych należy rozumieć w taki sposób,

że rekompensata jest adresowana wyłącznie do ubezpieczonych objętych systemem emerytalnym zdefiniowanej składki, którzy przed osiągnięciem podstawowego wieku emerytalnego nie nabyli prawa do emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w obniżonym wieku emerytalnym z uwagi na prace w warunkach szczególnych, obliczanej według formuły zdefiniowanego świadczenia. Nabycie prawa do takiego tylko świadczenia stanowi przesłankę negatywną przyznania prawa do rekompensaty. Natomiast nabycie prawa do emerytury na zasadach ogólnych nie wpływa w żaden sposób na uprawnienia do rekompensaty (wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 5 maja 2017r., III AUa 2047/16, wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 14 grudnia 2015r., III AUa 1070/15, wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 22 września 2017r., III AUa 529/16).

Odesłanie ustawowe zawarte w art. 21 ustawy o emeryturach pomostowych wymaga przedstawienia przepisów ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych regulujących kwestię okresu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Zgodnie z art. 32 ust. 2 tej ustawy, za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia w podmiotach, w których obowiązują wykazy stanowisk ustalone na podstawie przepisów dotychczasowych. Praca w warunkach szczególnych to praca, w której pracownik w sposób znaczny jest narażony na niekorzystne dla zdrowia czynniki. Jako przykłady takiej pracy można wymienić: pracę w narażeniu na hałas przekraczający dozwolone normy, w zapyleniu, w oparach chemicznych, w wysokich temperaturach lub zmiennych warunkach atmosferycznych.

Ponieważ art. 21 ust. 1 i 2 u.e.p. odnosi się do pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, konieczne jest wskazanie, że na gruncie tej ustawy tego rodzaju praca jest definiowana inaczej, niż na tle ustawy o emeryturach pomostowych. Wykaz prac zaliczanych do prac w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze zamieszczony został w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 z późn. zm. – dalej jako „rozporządzenie RM z 7 lutego 1983r.”). Wyjątkowy charakter prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym, możliwość zakwalifikowania pracy na danym stanowisku jako pracy wykonywanej w szczególnych warunkach u pracodawcy, którego podstawowa działalność nie należy do branży, do której przyporządkowane jest dane stanowisko pracy, jest dopuszczalna tylko wtedy, gdy wykonywanie tej pracy oznacza narażenie na tożsame szkodliwe czynniki właściwe branży przypisanej do stanowiska wymienionego w wykazie A rozporządzenia RM z 7 lutego 1983r. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2017r., II UK 672/15). Co więcej okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczenia są tylko te lata, gdy ubezpieczony wykonywał pracę w szczególnych warunkach stale i w wymiarze czasu pracy, obowiązującym na danym stanowisku pracy (§ 2 ust. 1 ww. rozporządzenia) (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 grudnia 2013r., I UK 184/13).

W kontekście powyższego rację ma organ rentowy, uznając, że okresy pracy określone w ust. 1 § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983r. stwierdza zakład pracy na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do rozporządzenia lub w świadectwie pracy (§ 2 ust. 2). Wykonywanie pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze powinno być stwierdzone przez pracodawcę w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze lub w świadectwie pracy. Wymaga jednak podkreślenia, że zgodnie z poglądem ugruntowanym w orzecznictwie, nieprzedstawienie takiego dokumentu nie oznacza braku możliwości wykazania faktu wykonywania pracy w warunkach szczególnych przy użyciu innych środków dowodowych. Wskazuje się bowiem, że okoliczność wykonywania pracy w szczególnych warunkach może być dowodzona wszelkimi środkami dowodowymi, przy czym sąd nie jest związany środkami dowodowymi określonymi dla dowodzenia przed organem rentowym. W postępowaniu przed sądem odwoławczym, w przypadku nieposiadania przez wnioskodawcę świadectwa, o którym mowa w § 2 ust. 2 rozporządzenia RM z 7 lutego 1983r. bądź niemożności jego uzyskania (np. z uwagi na likwidację zakładu pracy), dopuszczalne jest przeprowadzenie innych dowodów na okoliczność zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze – w szczególności z dokumentacji z akt osobowych, zeznań świadków oraz innych dowodów mogących pozwolić na wykazanie tej okoliczności (zob. uchwały Sądu Najwyższego

z dnia 10 marca 1984r., III UZP 6/84; z dnia 21 września 1984r., III UZP 48/84; a także wyroki: Sądu Najwyższego z dnia 8 kwietnia 1999r., II UKN 619; Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 14 grudnia 2004r., III AUa 2474/03; Sądu Okręgowego w Tarnowie z dnia 4 października 2013r., IV U 1284/13). Przy tym pamiętać jednak należy, że dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzonej mu pracy. Decydującą rolę w analizie charakteru pracy ubezpieczonego z punktu widzenia uprawnień emerytalnych ma zatem możliwość jej zakwalifikowania pod którąś z pozycji wymienionych w wykazie A stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt rozpoznawanej sprawy należy wskazać, że nie zachodzi negatywna przesłanka przyznania D. B. prawa do rekompensaty. Ubezpieczony nie miał przyznanego prawa do wcześniejszej emerytury z uwagi na prace wykonywane w warunkach szczególnych. Decyzją z dnia 18 października 2021r. przyznano ubezpieczonemu prawo do emerytury w związku z osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego, które nie niweczy możliwości uzyskania rekompensaty.

W dalszej kolejności, celem ustalenia, czy ubezpieczonemu przysługuje prawo do rekompensaty należało zbadać spełnienie przesłanek pozytywnych, o których była mowa. ZUS uwzględnił ostatecznie do stażu pracy w warunkach szczególnych okres 13 lat, 11 miesięcy i 11 dni. Zdaniem Sądu, oprócz wskazanego okresu, należy uwzględnić również okres pracy od 15 sierpnia 1979r. do 30 września 1994r. w Wojewódzkim Ośrodku Medycyny Pracy na stanowisku technika i starszego technika RTG. Według organu rentowego nie było takiej możliwości z uwagi na okoliczność, że w zarządzeniu resortowym brak jest pozycji, na którą powołał się zakład pracy w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach.

Odnosząc się do wskazanej okoliczności należy podnieść, że w sprawie o prawo do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z uwagi na wykonywanie pracy szczególnych warunkach – analogicznie w sprawie o prawo do rekompensaty - należy ustalić faktyczny rodzaj i zakres powierzonych do wykonywania czynności (obowiązków) pracowniczych i to one podlegają każdorazowo ocenie, a nie rodzaj stanowiska, jaki w dokumentach podał pracodawca. Ponadto – zgodnie z tym, co już zostało wskazane - choć wykonywanie pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze powinno być stwierdzone przez pracodawcę w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze lub w świadectwie pracy, to dokumenty te podlegają każdorazowo weryfikacji. Wynika to z tego, że są to dokumenty prywatne w rozumieniu art. 245 k.p.c. i nie stanowią dowodu tego co zostało w nim odnotowane. Taki walor mają wyłącznie dokumenty urzędowe, do których w myśl stosowanego a contrario art. 244 § 1 k.p.c. nie zalicza się świadectwa pracy, skoro nie zostało sporządzone przez organy władzy publicznej ani inne organy państwowe. To zatem oznacza, że nawet jeśli pracodawca ww. dokument pracownikowi wystawił, to i tak podlega on kontroli ZUS i Sądu i nie oznacza automatycznie, że praca w danym okresie była wykonywana w warunkach szczególnych. Z drugiej zaś strony, brak takiego dokumentu bądź jego wadliwość nie przesądza o tym, że praca nie była wykonywana w warunkach szczególnych. Kwestia ta każdorazowo podlega badaniu przy uwzględnieniu tego, jakie czynności i rodzaj prac faktycznie wykonywał wnioskodawca i co ważne, w razie wszczęcia postępowania sądowego, toczącego się wskutek odwołania ubezpieczonego od odmownej decyzji organu rentowego w sprawie przyznania uprawnień do emerytury w wieku obniżonym (także w sprawie o rekompensatę), dopuszczalne jest przeprowadzanie wszelkich dowodów dla wykazania okoliczności, mających wpływ na prawo do świadczenia.

W analizowanej sprawie z przeprowadzonych przez Sąd dowodów jednoznacznie wynika, że D. B. w okresie od 15 sierpnia 1979r. do 30 września 1994r. pracował jako technik RTG i starszy technik RTG w Wojewódzkim Ośrodku Medycyny Pracy w W.. Jego praca, wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, polegała na wykonywaniu zdjęć rentgenowskich, obrabianiu zdjęć w ciemni ciemnej i jasnej, archiwizacji, a także prowadzeniu księgi przyjęć pacjentów oraz dokumentowaniu wykonywanych czynności. Może być ona zakwalifikowana jako odpowiadająca pkt 4 działu XIV (Prace różne) wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983r. (Dz. U. Nr 8 poz. 43) oraz pkt 4 działu XIII wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia z dnia 12 lipca 1983r. (Dz. Urzędowy z 1983r. Nr 8 poz. 40). Wymieniono tam prace narażające na działanie promieniowania jonizującego oraz

prace narażające na działanie pól elektromagnetycznych w zakresie od 0,1 do 300.000 MHz w strefie zagrożenia, a taką pracę ubezpieczony w spornym okresie zatrudnienia niewątpliwie wykonywał, bowiem w pomieszczeniu, w którym przebywał znajdowała się cała aparatura emitująca promieniowanie jonizujące. Okoliczność tę potwierdziła opinia biegłego sądowego, do której strony sporu nie zgłosiły zastrzeżeń.

Z powyższych względów Sąd uznał sporny okres od 15 sierpnia 1979r. do 30 września 1994r. jako okres wykonywania pracy w warunkach szczególnych. Jest on na tyle długi, że wraz okresem uwzględnionym przez ZUS (13 lat, 11 miesięcy i 11 dni), daje łącznie ponad 15 lat, a więc więcej niż minimalny próg, o którym mowa w art. 21 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych.

W tych okolicznościach należało stwierdzić, że ubezpieczony spełnia przesłanki do uzyskania prawa do rekompensaty. W konsekwencji odwołanie podlegało uwzględnieniu poprzez zmianę zaskarżonej decyzji na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c.

O kosztach zastępstwa procesowego Sąd orzekł zgodnie z art. 98 k.p.c., w myśl którego strona przegrywająca sprawę ma obowiązek zwrócić koszty na żądanie jej przeciwnika procesowego. Na tej podstawie zasądzono od organu rentowego na rzecz ubezpieczonego kwotę 180,00 zł, której wysokość została ustalona zgodnie z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2018r., poz. 265).